

Vergaderjaar 2016–2017

21 501-20

Europese Raad

Nr. 1196 HERDRUK¹

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 maart 2017

Het kabinet dankt de AIV voor het briefadvies van 8 december 2016 over de opvolging van het raadgevend referendum over de EU Associatieovereenkomst met Oekraïne, «Associatieovereenkomst EU-Oekraïne, de Noodzaak tot Ratificatie».

De AIV komt tot de conclusie dat Nederland alsnog tot ratificatie van de Associatieovereenkomst dient over te gaan na in de Europese Raad aanvullende verzekeringen, ook op punten zoals de bestrijding van corruptie en versterking van de rechtsbescherming van de burgers, te hebben ontvangen. Daarnaast wijst de AIV o.a. op de geopolitieke risico's van een verwerping van het verdrag wat door Rusland als zwakte uitgelegd kan worden. Ook tekent de AIV aan dat de Wet raadgevend referendum constitutioneel geen verplichting kan inhouden om de door een meerderheid gegeven raad zonder meer te volgen.

Het standpunt van het kabinet over de EU associatieovereenkomst met Oekraïne is, in het licht van het raadgevend referendum, in het debat met de Tweede Kamer en in de media veelvuldig aan bod geweest. Het kabinet heeft zich op het standpunt gesteld dat ratificatie niet zonder meer doorgang kon vinden en heeft daarbij eveneens gewezen op de bijzondere context van een nationale nee-stem in een complexe internationale realiteit. Een besluit van Nederland over ratificatie van de Associatieovereenkomst zal immers rechtstreeks gevolgen hebben voor de Europese Unie en de lidstaten, en voor Oekraïne. De gevolgen hebben in het bijzonder betrekking op de stabiliteit aan de Europese oostgrens en de relatie met Rusland, de situatie in Oekraïne en de rol van de EU als mondiale speler.

In het briefadvies gaat ook de AIV op deze context in en wijst er specifiek op dat Nederland de solidariteit met zijn EU partners niet mag verbreken, in het licht van de geopolitieke verhoudingen met Rusland. In zijn

¹ Herdruk i.v.m. een correctie in de aanhef

optreden heeft het kabinet zich ten volle rekenschap gegeven van de in het AIV rapport helder verwoorde omstandigheden. Het kabinet heeft het briefadvies dan ook opgevat als een aansporing om de ingezette koers te vervolgen.

Op 27 januari jl. heeft het kabinet een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer dat zag op de inwerkingtreding van de goedkeuringswet voor de ratificatie van het associatieakkoord (Kamerstuk 34 669, nr. 2). Zoals ook in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt beschreven (Kamerstuk 34 669, nr. 3), was de aanname van een besluit van staatshoofden en regeringsleiders in het kader van de Europese Raad bijeen van 16 december, voor het kabinet doorslaggevend om dit wetsvoorstel in te dienen. In dat besluit worden de belangrijkste zorgen rond het debat op een juridisch bindende wijze geadresseerd. In het besluit is ten eerste vastgelegd dat de Associatieovereenkomst Oekraïne niet de status van kandidaat-lidstaat voor toetreding tot de Unie verleent en geen toezegging inhoudt tot de toekomstige verlening van die status aan Oekraïne. In de tweede plaats maakt het besluit duidelijk dat er geen sprake is van een collectieve veiligheidsgarantie voor Oekraïne of een verplichting voor de EU lidstaten tot militaire samenwerking oplegt. Gevolg van het besluit van de 28 staatshoofden en regeringsleiders is dat in artikel 10 van de Associatieovereenkomst geen collectieve veiligheids-garantie voor Oekraïne mag worden gelezen noch een verplichting voor EU lidstaten tot militaire bijstand. Ten derde is geëxpliciteerd dat er geen rechten worden verleend aan Oekraïense werknemers op toegang tot de EU arbeidsmarkt. Het is de bevoegdheid van lidstaten zelf te bepalen of zij, en hoeveel, werknemers uit derde landen wensen toe te laten tot hun grondgebied. Ten vierde is vastgelegd dat de Associatieovereenkomst geen verplichting inhoudt tot additionele financiële steun aan Oekraïne. Ten slotte is in het besluit van staatshoofden en regeringsleiders vastgelegd dat versterking van de rechtsstaat en in het bijzonder corruptiebestrijding een centraal onderdeel zijn van de Associatieovereenkomst.

Met dit besluit van staatshoofden en regeringsleiders zijn op deze wijze, in lijn met de aanbeveling van de AIV, op het niveau van de Europese Raad aanvullende verzekeringen ontvangen voor de belangrijkste zorgen die rond het referendum over de Associatieovereenkomst zijn geuit. De Tweede Kamer stemde op 23 februari in meerderheid voor dit wetsvoorstel (Handelingen II 2016/17, nr. 57, Stemming Associatieovereenkomst met Oekraïne).

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders